

(نکاهی بتاریخ زندگانی شریف رضی)

یکی از انتشارات نفیس ادبی و تاریخی مجله شریفه ارمغان شرح حال شریف رضی علامه و ادیب بزرگ اسلامی است که بقلم آقای سیدعلی اکبر برقی در صفحات مجله نشر شده و اکنون شکل کتابی جداگانه در دسترس ارباب معرفت قرار گرفته است .

شریف رضی از اساتید بزرگ سخن و دانش قرن چهارم میباشد و دیوان این مرد نامی بازها در غرب و شرق چاپ شده و کسانی که میخواهند سرمایه ادبی از اشعار عرب بدست آورند ناچارند که دیوان این ناغه ادبی را خوانده و اشعار گرانبها و شاهکارهای او را بخاطر بسپارند .

مکتب شریف رضی از مکتهای بزرگ دانش و ادب است که هزاران ادیب و شاعر و دانشمند از آن بهره مند شده و در تحت تأثیر آراء و مؤلفات او قرار گرفته اند .

مهیار دیلمی که از بزرگترین شعرای ایرانی نواد در دیار تازی بشمار میرود و شاهکارهای او چندان دارای سلاست و رقت و متانت و شیرینی و احساسات نواد پاک ایرانی است که کمتر در ادبیات تازی نظیر آن میتوان پیدا کرد از پرورش شدگان و شاگردان شریف رضی میباشد .

کتاب بسیار نفیس نهج البلاغه را همه دیده و یا شنیده ایم و نام مؤلف آن را که شریف رضی باشد بخاطر داریم بدینجهت سزاوار بود که از زندگانی او هم کتابی در زبان فارسی داشته باشیم . این نقص ادبی و تاریخی

را دانشمند معظم مؤلف رساله که حتماً در صف ادبا و فضیلتی معاصر میباشند بخوبی انجام داده و ارمغان نقیسی را تقدیم ادبیات ایرانی نموده اند؛ پیش از آنکه نویسنده این رساله را دیدار کنم با نام و آثار قلمی او آشنا شدم چه در مجله ارمغان و جاهای دیگر مقالات او را بدقت خوانده بودم و بر اثر آن کم کم درهای نامه های دوستانه باز شد و اشتیاق دیدار زیادتر گردید تا آنکه در سال گذشته و امسال که توفیق رفیق نویسنده این سطور گردید چند روزی را در آستانه مقدس و بارگاه آسمانی قم مشرف شده و بدیدار یکی از کبوتران حرم قدس شریف که مؤلف رساله باشد نایل شدم و برآستی می توان گفت که دانشور جوان آقای برقی را کان دانش و ادب و حکمت دیدم و در هر يك از علوم دستی داشته و رنجی کشیده و سرمایه علمی کافی اندوخته اند و کتابها و رساله های نقیسی را برشته تألیف و تصنیف آورده که هر کدام در جای خود یکتا و زیبا میباشد؛ متأسفانه بیشتر آثار قلمی این دانشور جوان مانند آثار بسیاری از دانشمندان هنوز در گوشه کتابخانه و دبیرخانه ایشان قرار گرفته و چاپ نشده است ۱۱ و تنها کتابی بنام (راهنمای تاریخی قم) از اثر خامه این دانشمند را وزارت فرهنگ در سال گذشته چاپ کرده و امیدواریم که خوانندگان باذوق ارمغان بیشتر آشنا به نوشته های این دانشمند شده و بهتر او را بشناسند؛ هرگاه مؤلف رساله منتخبات اشعار شریف رضی را که در رساله خود ترجمه به اثر نموده اند با آن قریحه سرشاری که از ایشان سراغ دارم و صاحب دیوان ذواللسانین هستند به شعر فارسی میسرودند یک اثر جاودانی از خود بیادگار گذاشته بودند شاید مؤلف رساله در ترجمه زندگانی شریف این کار

را روا نداشته اند و هرگاه اشعار خلل ناپذیر استاد رضی را که همه دوست داران ادب و دانش فریفته آن هستند شعر فارسی سروده و در صفحات ارمغان نشر دهند بیشتر مورد توجه دانشمندان قرار خواهد گرفت

یکی از بزرگترین خدمت‌های شریف رضی فراهم آوردن نهج البلاغه است که سالهاست که این کتاب بسیار نفیس که میتوان آنرا در کنار قرآن آسمانی قرارداد؛ جامعه اسلامی و هزاران ملل غربی را در تحت تأثیر تعالیم خود قرار داده و بقول ابن ابی الحدید کلمات حضرت امیر المؤمنین علی؛ دون کلام الخالق و فوق کلام المخلوق است؛

پیش از شریف رضی و بعد از او هم دانشمندانی برای فراهم کردن کلمات مولی المتقیان علی اقدام کرده اند آمدی که یکی از دانشمندان جبل عامل است کتابی بنام غرر الحکم و دررالکلم از منتخبات کلمات قصار مولی - الموالی؛ تدوین و در سوریا این کتاب چاپ شده. مؤلف این کتاب در تألیف خود رعایت سجع را نموده بدینجهت کلمات را تقطیع نموده است؛ زحمات مؤلف ناسخ التواریخ در فراهم کردن کلمات و خطب آل محمد ص فراموش نشدنی است، و دانشمند بزرگ روحانی شیخ هادی کاشف الغطاء نجفی سالهاست که بنام مستدرک نهج البلاغه مشغول تتبع و جمع آوری کلمات حضرت علی؛ بوده و تقریباً سه مجلد تهیه کرده است و در ضمن هم چون بر خورد به طرق روایات کرده آنها را هم در کتابی جداگانه نوشته است،

امین ریحانی نویسنده و دانشمند مشهور عرب که او را ناشر فلسفه شرق

در بلاد غرب میدانند در یکی از نوشته های خود تصریح دارد که بجوانان

مزیکه و سوریا توصیه کرده ام که نهج البلاغه را پیام‌وزند و از شاهکارهای ادبی و تاریخی آن بهره‌مند گردند تا بلکه ادبی درآنان تولید شود، هنگامی که در دیار عرب بودم نهج البلاغه چنان تأثیری در من نمود که بی اختیار افتد بشاریف رضی کرده و شاهکار خطب و کلمات پیشوایان آل محمد ص را تتبع و فراهم آورده و کتابهای چندی را در اینخصوص تألیف کنم اگرچه این کار خیلی بزرگ و مهم است از روح پر فتوح ائمه اطهار استمداد بسته و دست بکار شدم و برحسب پیشنهاد استاد بزرگوار علامه بلاغی که از بزرگترین دانشمندان اسلامی قرن اخیر میباشد این رشته تألیف را «میزان الفصاحة» نامیدم.

چون مؤلف دانشمند آثار الشیبه منتخباتی از خطب و کلمات حضرت محمد رسول الله ص گرد آورده و بنام «نهج الفصاحة» نامیده اند بنابر این نویسنده این سطور تألیف خود را از کلمات و خطب حضرت صدیقه کبری حضرت زهراء آغاز و به کلمات حضرت امام حسن عسکری به پایان رساندم و از این تألیف خدمت بزرگی بتاریخ و ادبیات عرب و اسلام نمودم روی هم رفته اینگونه تألیفات پیروی از شریف رضی است که بقول عرب الفضل للمتقدم.

دکتر زکی مبارک که یکی از نویسندگان نامی مصر میباشد یک سلسله سخنرانی‌های داکشی بنام «عبریت شریف رضی» در دانش‌سرای عالی بغداد ایراد کرده و بشکل کتابی در دو مجله چاپ شده با آنکه یقین دارم که آقای برقمی این کتاب را ندیده و از روی ذوق و سرمایه علمی و ادبی کافی که اندوخته اند

مطالعاتی در پیرامون شریف‌رضی کرده و نتیجه عقاید خود را به پیشگاه خوانندگان ارمغان اهداء نموده‌اند به عقیده من دست کمی از دانشور مصری در این نوشته نداشته و با آن مهارت و استادی که در رساله شریف بکار برده‌اند توانسته‌اند بخوبی از عهده کار بیرون آیند.

آقای برقمی سالهاست که در نشر فرهنگ و اخلاق حمیده کوشیده و صدها نوجوانان شهر قم را در تحت تأثیر اخلاقی و آموزشی و پرورش خود قرار داده‌اند و «دیرستان حیات» از تأسیسات و پشت کارهای این مرد دانشور بشمار می‌رود.

مؤلف دانشمند این رساله در هنگام نگارش زندگانی شریف بازم دست از وظیفه استادی خود برنداشته و با یک رشته از بیانات و نوشته‌های زیبای خود نکته‌های باریک اخلاقی را از اشعار شریف رضی بیرون کشیده و بخوانندگان روشن ساخته که زندگانی این مرد نامی یک زندگانی ادبی و علمی و اسلامی است که میتوان آنرا بهترین نمونه پرورش و آموزش اسلامی دانست.

شریف رضی و برادر بزرگوارش شریف مرتضی هر دو از بزرگترین نواخ شرق بشمار رفته و جا دارد که برای هر کدام از آنان کتابها و رساله‌ها نوشته و زندگانی آنان را بیشتر روشن سازند چنانکه برادران تازی ما هم مقالات فراوانی در اینخصوص نشر داده‌اند.

هرگاه فراغت برای مؤلف رساله تهیه شود سزاوارست که شرح حال شریف مرتضی را که معلم‌استاد ابوالعلاء فیلسوف مشهور است نیز نوشته و برای

تکمیل زندگانی دو نایفه ادبی و علمی شرقی اسلامی این رنج را بخود هموار فرمایند؛ دوست دانشمند ما آقای برقمی يك سلسله دوره تاریخ اسلامی را که تقریباً یکی از مجلدات آن بخواهش نویسنده این - بطور تألیف شده بنام «تاریخ آل محمدص» تألیف نموده اند و امیدواریم مجلدات درازده گانه این اثر تاریخی بسیار نفیس را بخوبی پایان رسانیده و بچاپ آن نایل گردند و دیده دوستداران دانش و حقیقت را روشن سازند:

بارها گفته ام کسانی که شرح زندگانی مردان نامور تاریخ را مینویسند وقتی بخوبی از عهده آن بیرون میآیند که تماس روحی و اخلاقی با صاحب ترجمه داشته باشند خوشبختانه مؤلف رساله يك تماس اخلاقی و روحی و علمی باشریف داشته است از این جهت توانسته است بخوبی شخصیت شریف رضی را روشن سازد، چیزی که در این رساله مورد توجه است سبک انشای آن است که استاد برقمی بایک استادی ماهرانه کلمات فارسی را بهم دیگر چنان پیوست کرده که هم جنبه بلاغت آن محفوظ است و هم خوانندگان بخوبی از نوشته های ایشان بهره مند میگردند و شاید بتوان گفت که سبک انشاء آقای برقمی پیروی از انشاء فارسی ابوالفتح رازی صاحب تفسیر کبیر فارسی میباشد.

گفتار خود را در پیرامون رساله زندگانی شریف رضی پایان رسانده و توفیق مؤلف رساله و ناشر آنرا از خداوند خواستارم و خوانندگان ارمغان انتظار داند که آثار علمی آقای برقمی بیشتر در صفحات آن مجله شریفه چاپ شده و همگان از آن بهره مند گردند.